

Jönköpings kommun
551 89 Jönköping

Påstått konkurrensproblem – Jönköpings kommuns försäljning av jord- och bergmaterial i säck

Konkurrensverkets beslut

Konkurrensverket kommer inte att utreda saken ytterligare.

Ärendet

Konkurrensverket mottog den 2 juli 2014 ett klagomål om att privata företag anser att det är svårt att konkurrera med Jönköpings kommuns försäljning av bland annat jord- och bergmaterial i storsäck. Enligt anmälan kör kommunen ut storsäckar med material gratis till kunder och konkurrerar på så sätt ut privata företag med skattebetalarnas pengar.

Under utredningen har Konkurrensverket bland annat skickat ålägganden till kommunen och genomfört ett besök på plats vid kommunens materialförsäljning. Konkurrensverket har även inhämtat uppgifter från privata företag i Jönköpings kommun och bett dem redogöra för marknaden och eventuella konkurrensproblem. Flera privata företag har uppgett att det är svårt att konkurrera med kommunens prissättning vid försäljning av material i storsäck. Det har inte framkommit uppgifter om tydliga konkurrensproblem vid försäljning av material i lösvikt.

Jönköpings kommun har under utredningen bland annat uppgett följande. Kommunen säljer egentillverkad jord och inköpt bergmaterial, samt vissa andra produkter, vid Klämmestorps jordförädling. Allt material säljs i lösvikt eller i storsäck. Större delen av kommunens materialförsäljning är lösviktsförsäljning till mark- och anläggningsföretag. En mindre del är säckförsäljning av material till privatpersoner. Anledningen till att kommunen kan hålla låga fraktpriser vid försäljning av produkter i säck är att kommunen kör fyllda lastbilar och inte enstaka utkörningar.

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

Under utredningen har följande kunnat konstateras. Klämmestorps jordförädling är ingen egen resultatenhet utan ingår i enheten Mark- och parkservice och avdelningen Gata/park vid Tekniska kontoret. Vid Klämmestorps jordförädling bedrivs utöver den externa materialförsäljningen som är ifrågasatt i ärendet, även annan verksamhet. Klämmestorps jordförädling tillhandahåller bland annat material i lösvikt internt till kommunens olika verksamheter och tar emot trädgårdsavfall från kommunens renhållningsavdelning samt från privatpersoner och företag.

Under utredningen har Konkurrensverket efterfrågat underlag som visar intäkter och kostnader för den externa materialförsäljningen till privatpersoner och företag. Någon sådan särredovisning finns inte hos kommunen och kommunen har heller inte utifrån Konkurrensverkets frågor kunnat ta fram någon sådan. Mot bakgrund av detta har Konkurrensverket inte kunnat verifiera om uppgifterna som kommunen lämnat om fraktpriser och villkor vid leverans av produkter i säck stämmer. Kommunens förklaring om att produkter i säck normalt inte levereras vid enstaka utkörningar framstår dock inte som osannolik utifrån det underlag som inhämtats.

Skäl för beslutet

Konkurrensverket bedömer i varje enskilt fall om den fråga som anmäls ska granskas närmare. Detta sker med utgångspunkt i myndighetens prioriteringspolicy. Vid prioriteringen väger Konkurrensverket in hur allvarligt problemet eller företeelsen är, hur viktigt det är att få ett vägledande avgörande samt om någon annan myndighet eller aktör är bättre lämpad att agera i frågan. I bedömningen vägs även in Konkurrensverkets förutsättningar att effektivt utreda och ingripa mot problem.

Enligt 3 kap. 27-28 §§ KL får en kommun förbjudas att i en verksamhet av kommersiell eller ekonomisk natur tillämpa ett visst förfarande om det snedvrider, eller är ägnat att snedvrida, förutsättningarna för en effektiv konkurrens. Förbud får också meddelas om förfarandet hämmar, eller är ägnat att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens. Förbud får dock inte meddelas när det gäller förfaranden som är försvarbara från allmän synpunkt. Även en verksamhet som en kommun bedriver kan förbjudas om den anses konkurrenssnedvridande. Verksamheten får dock inte förbjudas om den är förenlig med lag.

Jönköpings kommuns försäljning av jord- och bergmaterial är en sådan offentlig säljverksamhet som omfattas av 3 kap. 27 § KL.

Kommunen har under utredningen inte kunnat ge fullständiga uppgifter om intäkter och kostnader för enbart den externa materialförsäljningen till privatpersoner och företag. Anledningen är att den externa försäljningen inte är tydligt separerad och särredovisad från övrig kommunal verksamhet. Detta innebär att Konkurrensverket inte har kunnat få uppgifter om exempelvis transportkostnaderna för enbart den externa materialförsäljningen.

Konkurrensverkets preliminära bedömning är att kommunens försäljning av inköpt bergmaterial och egenförädlad jord, som paketeras och säljs i storsäck enbart till externa kunder, inte kan anses förenlig med den kommunala kompetensen. Det räcker dock inte att en offentlig säljverksamhet strider mot den kommunala kompetensen för att bestämmelsen om offentlig säljverksamhet enligt 3 kap. 27-28 §§ KL ska vara tillämplig. Det måste också föreligga omständigheter som visar på att konkurrensen påverkas på ett negativt sätt (se t.ex. rättsfallet MD 2015:12).

Frågan är om kommunens försäljning av material i storsäck påverkar förutsättningarna för en effektiv konkurrens på ett sådant negativt sätt som krävs för ett ingripande enligt 3 kap. 27 § KL.

Konkurrensverkets utredning visar att det finns privata företag i Jönköpings kommun som upplever svårigheter att konkurrera med kommunens prissättning vid försäljning av material i storsäck. Säckförsäljningen av jord och grus utgör endast en liten del av kommunens externa materialförsäljning med en omsättning på sammanlagt mindre än 850 000 kr år 2013, varav försäljningen av jord i säck, där klagomålen varit tydligast, endast omfattat knappt 500 000 kr.

Jönköpings kommuns brist på särredovisning av den externa försäljningen har försvårat Konkurrensverkets utredning och medför bland annat svårigheter att fastslå om kommunen har fullständig kostnadstäckning för sin externa försäljning av material i storsäck.

Konkurrensverket konstaterar att det är problematiskt om Jönköpings kommun använder offentliga medel för att finansiera utrustning för storsäckspaketering, vilken endast används för extern försäljning. Konkurrensverket väljer dock att avsluta ärendet mot bakgrund av det begränsade värdet av storsäcksförsäljningen och svårigheterna att i kommunens bristande redovisningsunderlag effektivt utreda ärendet närmare. Konkurrensverkets beslut att inte utreda saken vidare innebär inte att myndigheten har tagit ställning till om den offentliga säljverksamheten strider mot konkurrensreglerna.

Subsidiär talan

Konkurrensverkets beslut att inte utreda det påtalade konkurrensproblemet ytterligare kan inte överklagas. Detta följer av 7 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579), KL.

De företag som berörs av förfarandet och/eller verksamheten kan däremot på egen hand väcka talan vid domstol för att få saken prövad enligt 3 kap. 32 § andra stycket KL. Ett berört företag kan t.ex. vara det företag som påtalat ett visst förfarande för Konkurrensverket, om företagets rättsställning påverkas av verkets beslut eller om beslutet får påtaglig verkan för företaget.

Subsidiär talan om förbud mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet enligt 3 kap. 27 § konkurrenslagen väcks genom ansökan om stämning vid Stockholms tingsrätt.

Detta beslut har fattats av ställföreträdande generaldirektör Kristina Geiger. Föredragande har varit Erik Gustafsson

Kristina Geiger

Erik Gustafsson

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats